

236
OCTUBRE
2020

TRUMP vs BIDEN: Canvi de líder per a un país en canvi?

Els investigadors del CIDOB responen

Deu claus que marquen el futur dels Estats Units:

1. Les eleccions contraposen dues visions antagòniques sense retorn al passat.
2. Un resultat contestat podria portar a una crisi constitucional.
3. En un país polaritzat, el trumpisme pot succeir a Trump.
4. L'extrema dreta violenta s'ha reforçat amb l'ambigüitat presidencial.
5. Els grans canvis en política migratòria dependran de que els demòcrates controlin el Capitoli.
6. La preeminència dels EUA està en qüestió però queda per veure quina porció de poder global Washington accepta compartir amb Beijing.
7. Moscou veu a Biden com una amenaça pel model de democràcia iliberal.
8. Nous actors, com Rússia o la Xina, contesten l'hegemonia dels EUA a l'Amèrica Llatina.
9. Estats Units segueix sent la primera potència extraregional en termes de presència militar a l'Orient Mitjà.
10. La necessitat que els europeus assumeixin les seves pròpies responsabilitats és un dels pocs consensos que perduren entre demòcrates i republicans.

Què hi ha en joc en aquestes eleccions?

Pol Morillas, *director, CIDOB*

Guanyi qui guanyi el 3 de novembre, la propera administració nord-americana prendrà les regnes d'una potència en transformació. L'histriònic primer mandat de Donald Trump reflecteix l'expressió més rude de diversos factors de canvi estructural, tant en el pla intern com en l'internacional. Aquestes eleccions són fonamentals perquè contraposen dues visions antagòniques, però del seu resultat no cal esperar un retorn al passat.

Els Estats Units són avui una potència en transformació. Internament, la societat i la política americana pateixen un alt grau de polarització, en consonància amb el que succeeix en moltes altres societats. El Partit Republicà ha optat el 2020 per assegurar el vot al defensor de l'home blanc, de mitjana edat i preocupat pel seu estatus minvant. És una estratègia a curt termini, que contrasta amb la necessitat dels demòcrates de alinear-se amb els canvis a llarg termini d'una societat creixentment desigual i diversa, racialment i cultural. La fragmentació política i social veu en la gestió migratòria bona part d'aquesta contradicció, mentre que l'ús de la desinformació i l'augment de la violència d'extrema dreta amenacen els pilars de la societat oberta americana.

En el pla internacional, l'administració Trump ha incomedat els seus aliats tradicionals i s'ha acostat a les noves potències sobre la base de vincles personalistes i inestables amb líders com Putin, Modi, Erdogan, Bolsonaro o Kim Jong-un. La infraestructura diplomàtica americana ha condicionat la posada en pràctica de la lògica del replegament, de la diplomàcia transaccional, dels jocs de suma zero, així com l'obstinació de Trump en soscavar les bases de l'ordre internacional

i la cooperació multilateral. Però, no per això, la nova administració deixarà de trobar-se amb un tauler de joc transformat a l'Orient Mitjà, una Amèrica Llatina desestructurada, una Rússia cada cop més assertiva o una Xina que ja és rival sistèmic en els àmbits comercial i tecnològic.

Si guanya, Trump no assossegà la seva diplomàcia erràtica en un segon mandat. Al contrari, amb la reelecció assegurada, pot deixar anar els seus impulsos. Biden, en canvi, restabliria els canals diplomàtics tradicionals amb els aliats, els pactes trencats per Trump i conversaria en el si de les institucions internacionals

La infraestructura diplomàtica americana ha condicionat la posada en pràctica de la lògica del replegament, de la diplomàcia transaccional, dels jocs de suma zero, així com l'obstinació de Trump en socavar les bases de l'ordre internacional i la cooperació multilateral.

amb l'objectiu de reformar-les. No obstant això, per primera vegada, se suma una tercera i alarmant possibilitat als dos escenaris que es deriven de tota elecció presidencial: la no acceptació del resultat electoral per part del president sortint i la conseqüent crisi política i constitucional a la qual haurà enfrontar-se una potència fracturada internament i transformada en l'esfera internacional.

Com podria Trump doblegar la democràcia nord-americana?

Pere Vilanova, *investigador sènior associat, CIDOB*

Suposem que l'experiment Trump es limita només a la primera legislatura (2017/2020), millor no pensar tan sols en quatre anys més. Estats Units, com a sistema polític basat en la democràcia representativa i el que s'anomena una divisió rígida de poders (entre el legislatiu, l'executiu i el judicial), ens ofereix un balanç de més de dos segles amb una certa alternança de tipus bipartidista entre republicans i demòcrates. Hi ha hagut diferents majories en les dues Cambres del Congrés, i entre presidents, amb un nombre limitat d'incidències (l'assassinat de JFK, el Watergate de Nixon) que el mateix sistema va saber afrontar i gestionar amb els seus propis mecanismes constitucionals i la intervenció, en el seu cas, del Tribunal Suprem. Bé, doncs tot això pot entrar en crisi sota les il·luminacions de Donald Trump.

El seu llegat més perillós és domèstic. Com a president, Trump ha arrossegat pel terra les tradicions, conven-

cions i costums de la democràcia americana. Ha convertit aquesta campanya electoral en un carnaval tràgic. Ha atiat una nova guerra civil de tipus racial i racista, quan les conseqüències de la Guerra Civil de fa un segle i mig continuen amagades. Trump és racista, mentider, misogin, i el problema és que gairebé la meitat de país el segueix, cegament, sense comparació amb cap elecció anterior. Suposem que no accepta el resultat del proper 3 de novembre, però no a la manera de George W. Bush el 2000, a través de mecanismes legals, sinó que, en el pitjor dels casos, es nega a abandonar (literalment) la Casa Blanca, o intenta mobilitzar les forces federals sota la seva autoritat (ho va

fer a Portland, Oregon), o convoca els seus milicians llibertaris armats. La pròpia Constitució dels Estats Units i les seves esmenes no poden preveure supòsits d'aquest tipus.

Potser Trump ha entès com ningú el que ha canviat: la delicada (i fràgil) relació entre política i societat, ataca també des del fang de les xarxes. Tot s'hi val per aconseguir el poder i per mantenir-s'hi. Per això, a pocs dies de les eleccions, el president es resisteix a dir si acceptarà o no el resultat. Una cosa mai vista.

Fins a on pot arribar la polarització política als Estats Units?

Carme Colomina, *investigadora principal, CIDOB*

La confiança és central en un sistema polític però Donald Trump ha fet de la manipulació de la veritat una constant. El president propaga unes 50 falsedats al dia, segons l'equip de verificadors del Washington Post, i amb elles ha alimentat la tribalització mediàtica i les bombolles socials al voltant de suposades veritats compartides. Ha estat el president de la polarització, de la doctrina del *nosaltres versus ells* i aquest *ells* ha anat variant amb cada crisi interna: els migrants, el "virus xinès", la premsa, la justícia, la "revolució cultural de l'esquerra"... Una polarització que apel·la a la identitat i no tant a la ideologia, on la incomoditat amb el propi partit és inferior al menyspreu pel contrari. És el que **Iyengar i Westwood** anomenen "polarització afectiva", on la política partidista s'ha convertit en un indicador clau en les relacions interpersonals.

La pregunta en aquestes eleccions és si els fracassos de Trump en la gestió del covid-19 aconseguiran penetrar el mur divisor d'aquesta polarització. Fins ara, l'ha alimentat. Una enquesta recent de **Pew Research Centre** assegura que el partidisme és el principal impulsor de les actituds dels nord-americans envers el coronavirus,

empetitint els efectes de la geografia, l'edat, el gènere o la raça. Des de la percepció de seguretat i la confiança en les mesures oficials, als actes més quotidians (72% de republicans respecte el 37% de demòcrates se sentien còmodes tallant-se el cabell; el 65% de republicans respecte el 28% de demòcrates estaven disposats a menjar en un restaurant; el 31% de republicans respecte el 8% de demòcrates assistiria a una festa concorreguda). Fins i tot l'ús de la mascareta ha entrat a formar part de les "guerres culturals" que divideixen la societat nord-americana, sobretot pel negacionisme presidencial.

Pot Joe Biden canviar aquesta realitat? Difícil. Barack Obama ja va ser víctima d'unes cambres incapaces per al compromís. El primer president afroamericà de la història va deixar el país en una tensió racial que va acabar enfilant a un magnat racista i xenòfob fins a la Casa Blanca. Cada vegada són més els analistes que creuen que, més que un canvi de líder, caldrà esperar a un canvi generacional als Estats Units. Guanyi qui guanyi el 3 de novembre, el trumpisme seguirà.

Com ha evolucionat l'extrema dreta amb el trumpisme?

Moussa Bourekba, *investigador, CIDOB*

Des de la seva campanya el 2016, Donald Trump va donar un nou impuls a l'extrema dreta mitjançant un discurs contra la immigració, contra els musulmans i contra els liberals. L'objectiu era clar: convèncer certes franges de l'electorat blanc que la seva identitat (*American identity*) estava en perill. Com a conseqüència d'aquesta estratègia, que alguns anomenen *white grievance politics*, l'actual president dels Estats Units ha mantingut una perillosa ambigüïtat respecte a l'extrema dreta violenta, especialment pel que fa al supremacisme blanc.

El 2017, després de les manifestacions a Charlottesville -que van culminar amb un atropellament mortal perpetrat per un neonazi- Trump va desencadenar la polèmica en responsabilitzar tant als neonazis com als grups d'esquerra, assegurant que hi havia "gent molt bona" en tots dos bàndols. Va mantenir aquesta mateixa línia fins el 2020, any **marcat per la mort** de George Floyd durant un arrest policial, i per l'auge del moviment per la justícia racial. En el primer debat presidencial del passat mes de setembre, el president va renunciar a condemnar la violència comesa pels supremacistes blancs com els Proud Boys, a qui ha demanat "retrocedir i esperar". Així és l'estratègia de Trump: oferir respostes ambigües i contradictòries sobre la seva postura respecte a l'extrema dreta de

manera que els seus partidaris i detractors puguin fer la seva pròpia interpretació. Aquesta ambigüïtat envers l'extrema dreta, juntament amb la normalització de la seva retòrica i la visibilització d'aquests grups, sembla tenir efectes reals: segons l'FBI i el Departament de Seguretat Nacional, la **majoria dels actes extremistes violents** han estat comesos per individus o grups supremacistes blancs en els últims anys. En aquest sentit, és difícil imaginar que la possible reelecció de Trump no doni més marge de maniobra per a discursos i accions de l'extrema dreta, fins i tot violenta. Però també és difícil d'imaginar que un canvi en la presidència acabaria amb això.

La pregunta en aquestes eleccions és si els fracassos de Trump en la gestió del covid-19 aconseguiran penetrar el mur divisor d'aquesta polarització.

Com afecten aquestes eleccions a la política d'immigració i refugi?

John Slocum, *investigador sènior associat, CIDOB, i investigador sènior, Chicago Council on Global Affairs*

La immigració es va convertir en un tema central per a la identitat de l'administració Trump. Tant en termes de retòrica com de política, Donald Trump ha estat estridentment antiimmigrant des del dia en què va anunciar la seva candidatura, quan es va referir infamement als immigrants mexicans com a criminals i violadors. Després de prometre durant anys un "gran i bell mur" a la frontera entre els Estats Units i Mèxic, en la campanya per a la seva reelecció, ha demonitzat els refugiats com antiamericans i perillosos.

La seva administració va prendre mesures per reduir la immigració legal, limitar l'accés als visats de treball temporals, reduir les admissions de refugiats a mínims històrics i restringir l'accés a l'asil. Entre les seves polítiques punitives es troben la separació de famílies, la intensificació de la detenció d'immigrants i la imposició d'una dura norma, anomenada de "càrrega pública", que dificulta l'accés de les famílies "estatus mixt" a les subvencions socials. El coronavirus li va proporcionar un pretext per prendre mesures encara més severes, en particular, tancant l'asil a la frontera meridional, que està oberta només per a diversos tipus de trànsit "essencial".

És improbable que la seva reelecció signifiqués algun canvi important. Una segona administració Trump podria veure mesures que facilitessin l'obtenció de visats per a treballadors agrícoles, o fins i tot la legalització dels "Dreamers" (immigrants indocumentats les famílies dels quals els van portar als EUA quan eren nens). Però és poc probable que el to general i la direcció de

les polítiques variessin, consolidant així una disminució significativa de l'estatus dels Estats Units com a destí de migrants i refugiats.

Per contra, sota una administració Biden es podria esperar un canvi total de to en matèria d'immigració, mesures executives primerenques per revertir les restriccions imposades per Trump sobre refugi i asil, i un menor ús de la detenció d'immigrants. També es podria esperar que Estats Units tornés a participar en plataformes de política migratòria multilateral com el Pacte Mundial per a la Migració. Però els grans canvis de política que requereixen legislació -incloent la lega-

Joe Biden ha fet bandera de l'aperturisme cap a la Xina i sembla que una majoria de nord-americans veu amb més confiança al líder demòcrata per lluitar amb Beijing.

lització i un camí cap a la ciutadania per als migrants indocumentats, així com una renovació dels programes de visats temporals- probablement dependran de que els demòcrates prenguin el control del Senat així com de la Cambra de Representants.

Cap a on es dirigeix la rivalitat entre els EUA i la Xina?

Oriol Farrés, gestor de projectes, CIDOB

En poques qüestions, l'impacte de l'administració de Trump ha suposat una ruptura tan clara amb els seus antecessors com en la narrativa dominant respecte al paper de la Xina al món. Un xoc que s'ha vist alimentat al final de la legislatura per la crisi de la covid-19, que el president insisteix en anomenar el "virus xinès". En coherència amb la lògica transaccional i confrontacional de *suma-zero* que regeix l'acció exterior de l'actual Casa Blanca, els EUA han buscat deliberadament la confrontació, implementant mesures que han donat lloc a la guerra comercial (de sancions i aranzels) i tecnològica (casos Huawei, 5G), que de guanyar un segon mandat, seria beneïda amb altres quatre anys de recorregut.

Val a dir que Trump és l'expressió vociferant d'una dinàmica de fons, que ha guanyat adeptes a Washington (i en tots dos partits) sobre el fracàs de l'estratègia d'afavorir el desenvolupament i l'obertura econòmica de la Xina com a mecanisme per aconseguir la seva obertura política -i un canvi de règim. Així ho expressa l'actual **estratègia de la Casa Blanca (2020)** que afirma que les dues últimes dècades de política exterior no han convertit a la Xina en un actor benèvol ni en un soci més fiable. En els últims anys, hem assistit a un augment de les tensions al Mar del Sud de la Xina i un

retorn a l'autoritarisme, a la repressió de les protestes a Hong Kong o a la persecució de la comunitat uigur a Xinjiang. La covid i l'obstinació de Trump han portat a rècords **històrics la visió negativa que de la Xina tenen els nord-americans (73%)**.

Durant la seva llarga trajectòria, Joe Biden ha fet bandera de l'aperturisme cap a la Xina i sembla que una majoria de nord-americans veu amb més confiança al líder demòcrata per lluitar amb Beijing. Trump, per la seva banda, es mou en la incoherència d'injuriar el règim xinès i elogiar el seu líder, Xi Jinping. No obstant això, el context ha canviat i queda per veure si, en cas de victòria, Biden recalibraria la seva política envers la Xina, una cosa que en campanya (i per no quedar com feble davant del bel·ligerant Trump) ja ha començat a evidenciar.

La preeminència dels EUA està en qüestió en el mig termini, i queda per veure quina és la justa porció de poder global -si n'hi ha- que Washington accepta compartir amb Beijing. En aquest segle, la rivalitat és inevitable; no així la confrontació.

Com tractarà Estats Units de mantenir-se en l'avantguarda tecnològica?

Andrea G. Rodríguez, investigadora, CIDOB

Durant la presidència de Donald Trump, la rivalitat tecnològica amb la Xina ha canviat de to. Des de l'any 2013 fins avui, Beijing ha demostrat ser capaç de patentar, desenvolupar, comerciar i implementar alta tecnologia amb una independència abans impensable dels intermediaris nord-americans i europeus. Tot i la retòrica bel·ligerant, els quatre anys de Trump a la Casa Blanca han servit per organitzar una estratègia de resposta contra el desenvolupament tecnològic xinès i el seu avanç en el mercat mundial.

La proposta nord-americana "Xarxa Neta" busca de manera integral garantir la seguretat de la informació enfront de la possible amenaça de l'espionatge xinès. Es tracta d'una aliança entre operadors de telecomunicacions i països, liderats pels EUA, que es comprometen a excloure de les seves xarxes de comunicacions a la tecnologia xinesa. Això inclou no només la distinció de cables submarins "nets" -aquells no construïts o operats per empreses xineses-, sinó que també busca retirar de les botigues d'aplicacions mòbils a les desenvolupades per empreses xineses, com el popular joc *Fornite* de Tencent, o deixar fora del mercat a grans empreses xineses d'emmagatzematge en el núvol com Alibaba. En aquest context s'ha d'entendre també la implicació de l'administració Trump en l'operació de compra per part d'Oracle de la part nord-americana de Tik Tok.

Tenint en compte la bona acollida de la iniciativa per part de països aliats dels EUA com Suècia, Polònia o Grècia, i d'empreses europees i nord-americanes com Telefónica o Verizon, és difícil imaginar que una administració Biden renunciés a liderar l'aliança. Al cap i a la fi, l'avanç tecnològic xinès en detriment del poder nord-americà és un dels pocs reptes en els quals coincideixen tots dos candidats.

No obstant això, l'avanç de la "Xarxa Neta" pot llegir-se de dues maneres. D'una banda, confirma la tendència de la fragmentació del ciberespai en parcel·les tancades controlades per alguns estats. De l'altra, evidència com és l'aproximació política de Trump al desafiament tecnològic ja que, des que va arribar a la Casa Blanca, Estats Units ha deixat de promoure un ciberespai únic, lliure i obert, i abraçar de nou la política de poder (*power politics*).

A qui votaria Putin?

Carmen Claudín, investigadora sènior associada, CIDOB

Rússia, la soviètica i la postsoviètica, ha preferit tradicionalment als republicans enfront dels demòcrates. El llenguatge de força i de confrontació que sol caracteritzar el *Grand Old Party* en les seves relacions amb Moscou és el que els dirigents russos entenen millor perquè el comparteixen i els permet saber a què atènyer-se: té la virtut de la claredat i de la predictibilitat. Els demòcrates, en canvi, s'entesten en el seu recurrent discurs de defensa dels drets humans, en particular al veïnat exsoviètic de Rússia, un espai que el Kremlin considera fonamental per a la protecció dels seus interessos.

Per això, l'analista rus Serguei Karaganov, molt influent en els cercles del poder, s'**alegrava** que, en la dècada del 2010, Rússia aconseguís "aturar l'expansió de les aliances occidentals que amenaçaven interessos vitals de la seva seguretat." En aquest context, Donald Trump va sorgir inicialment com una "**deliciosa sorpresa**" per a Moscou però, al cap d'un parell d'anys, les seves erràtiques i descontrolades decisions polítiques en l'escena internacional van generar alarma i cansament entre l'elit russa.

El prestigiós analista, Iván Krastev, **considera** encertadament que la derrota de Trump repercutirà més negativament en els governs populistes d'Europa Central que en els seus homòlegs occidentals perquè, per a ells, "l'Amèrica de Biden seria una amenaça oberta per al seu model de democràcia il·liberal". Aquesta idea s'aplica perfectament a la Rússia de Putin, el qual **retreu** ja a Biden la seva "retòrica antirussa" per haver

escrit que, d'arribar a la presidència, "donarà suport a la societat civil russa". No serà casual doncs que, al setembre, Putin **proposés** a Washington un pacte de no interferència mútua en el ciberespai, tant en les eleccions com en els afers interns, una cridanera manera de reconèixer les pròpies accions.

El Kremlin doncs votaria a Trump, però a contracor. I, en tot cas, sempre haurà d'agrair a Trump la seva activa contribució a el desmantellament de l'"ordre liberal" en què la Rússia de Putin mai va trobar el lloc que estima adequat per al seu estatus.

El llenguatge de força i de confrontació que acostuma a caracteritzar al Grand Old Party en les seves relacions amb Moscou és el que els dirigents russos entenen millor perquè el comparteixen i els permet saber a què atènyer-se: té la virtut de la claredat i de la predictibilitat.

Què vol ser Estats Units per a Amèrica Llatina?

Anna Ayuso, investigadora sènior, CIDOB

Sent Secretari d'Estat, John Kerry va donar per **acabada la Doctrina Monroe** en un discurs davant l'Organització d'Estats Americans (OEA) el 2013. Cinc anys més tard el president Donald Trump la **ressuscitava** davant l'Assemblea General de Nacions Unides el 2018. Aquestes contradiccions exemplifiquen les dificultats per analitzar el paper dels Estats Units a Amèrica Llatina en les últimes dècades i expliquen la desconfiança que han generat fins i tot entre els seus millors aliats a la regió. El rebuig a l'intervencionisme del veí del Nord està arrelat al continent, però també la convicció de la necessitat d'entendre's amb ell. Estats Units segueix sent el major soci econòmic per a una bona part de la regió, però la seva presència es veu ara contestada per la penetració de la Xina, que ha incrementat el seu comerç en més del 200% l'última dècada.

L'administració Trump va reaccionar amb amenaces i l'increment unilateral de tarifes a les exportacions fins i tot a aliats fidels com el Brasil de Bolsonaro. Ni l'actitud conciliadora del president mexicà López Obrador va aconseguir atenuar el discurs antimigració i l'amenaça del mur, ni la Colòmbia del fidel Iván Duque va evitar les imposicions sobre l'estratègia antinarcòtics. La política llatinoamericana de Trump ha estat un instrument al servei de la seva reelecció, especialment l'estratègia de canvi de règim a Veneçuela i les sancions a Cuba. També les institucions regionals han patit la confrontació: com el controvertit paper de l'OEA en el conflicte de Veneçuela o en les eleccions bolivianes del 2019, que

van acabar amb l'enderrocament d'Evo Morales; o la divisòria imposició del candidat nord-americà per a la presidència del BID enfront de la tradició que fos llatinoamericana.

Totes aquestes fractures estan sent aprofitades per actors externs com Rússia o l'Iran per desafiar l'hegemonia regional al lloc que un temps es va considerar el pati del darrere dels Estats Units. En una Amèrica Llatina òrfena de lideratges constructius, l'estratègia nord-americana de confrontació acaba afavorint la influència d'altres actors que ofereixen alternatives menys oneroses. La propera administració s'enfrontarà al repte de reconstruir ponts o veure com la seva influència es veu més contestada des de dins i des de fora del continent.

En una Amèrica Llatina òrfena de lideratges constructius, l'estratègia nordamericana de confrontació acaba afavorint la influència d'altres actors que ofereixen alternatives menys oneroses.

És Estats Units un factor d'instabilitat per a l'Orient Mitjà?

Eduard Soler i Lecha, *investigador sènior, CIDOB*

Segons el Global Peace Index, l'Orient Mitjà és la regió menys pacífica del món. Als vells conflictes se li han sumat uns quants nous (Síria, Iemen, Líbia), els països de la regió encapçalen tots els rànquings de compra d'armament, i la violència política contra els que s'atreveixen a discrepar dels seus governs és cada vegada més sistemàtica. No hi ha un únic factor que expliqui aquesta situació, però a les portes d'unes eleccions tan transcendents com les d'aquest 2020 és inevitable preguntar-se si Estats Units és un d'ells i fins a quin punt els resultats electorals poden suposar un factor d'instabilitat addicional.

Per molt que en els últims anys s'hagi parlat de retirada o del desenganxament nord-americà de l'Orient Mitjà, Estats Units segueix sent la primera potència extraregional en termes de presència militar (bases, soldats desplegats, acords de cooperació, venda d'armament). Estats Units és un actor clau en la configuració del sistema regional que avui coneixem, amb el seu suport sense fissures a Israel, la seva associació amb l'Aràbia Saudita, el seu antagonisme amb la República Islàmica de l'Iran o el qüestionat llegat de la seva intervenció a l'Iraq. El que diu o fa l'inquilí de la Casa Blanca segueix tenint un gran impacte en el ritme geopolític de l'Orient Mitjà. Recorden que el 2020 va començar amb l'assassinat de Qasem Soleimani? I els acords d'Abraham?

Però és igualment cert que molts dels socis i aliats dels Estats Units a la regió comencen a pensar que ja no poden confiar com abans en el suport nord-americà. Es queixaven d'Obama, però amb Trump recelen de la seva imprevisibilitat. També són conscients que Estats Units depèn cada vegada menys dels subministraments de petroli d'aquesta regió, que la Xina i el Pacífic és el nou focus d'atenció i que les tendències aïllacionistes s'han refermat en la societat nord-americana.

Amb o sense Trump, els aliats de Washington seguiran maniobrant per consolidar posicions, intentaran diversificar suports i, si els preus del petroli ho permeten, augmentaran encara més les seves capacitats militars per fer front als seus rivals. De la mateixa manera, guanyi qui guanyi, els enemics dels Estats Units intentaran aprofitar qualsevol esclenta de vulnerabilitat per empènyer els nord-americans fora de la regió. El que pot canviar en funció de qui ocupi el despatx oval és l'estratègia per aconseguir-ho.

Què pot canviar en la bretxa transatlàntica?

Pol Morillas, *director, CIDOB*

Europa sent el distanciament dels Estats Units com una cosa estructural i definitòria de les relacions transatlàntiques. Una nova victòria de Trump reforçaria el soscament progressiu de les institucions que les sustenten (OTAN o Unió Europea), dels pactes gestats durant anteriors presidències (Acord de París, l'acord nuclear iranià o de control armamentístic rus) i de la cooperació al si d'institucions internacionals (consumació de la retirada de l'OMS i altres institucions multilaterals). Una presidència de Biden, encara que restauraria els canals diplomàtics transatlàntics i fomentaria posicions comunes davant afers clau de l'agenda internacional, podria resultar contraproductiu si els europeus amaguen el cap sota la sorra respecte a les seves promeses de més autonomia estratègica.

La responsabilitat sobre un major protagonisme geopolític recau en aquest costat de l'Atlàntic. El reforç del pilar europeu de l'OTAN, el desenvolupament de capacitats en defensa via la Cooperació Estructurada Permanent (PESCO) o la coherència dels instruments d'acció exterior (seguretat, defensa, comerç o política industrial i tecnològica) depenen en primera instància de la voluntat política dels estats membres. És també entre els socis europeus on hi ha més fractures respecte a la profunditat de la relació transatlàntica: els bàltics o l'Europa central i de l'est difícilment voldran distanciar-se dels Estats Units. Les relacions dels europeus amb altres grans potèn-

cies com Rússia o la Xina estan necessàriament condicionades per la posició americana.

La nova bretxa transatlàntica es veu afectada també per la decreixent confiança dels europeus envers els Estats Units com a guia inspirador. Cada vegada són més els assumptes en què la unitat de visió entre europeus i americans no pot donar-se per feta. Per exemple, en el context de rivalitat sistèmica entre els Estats Units i la Xina són majoria els europeus que es decanten per **no prendre partit**.

La política exterior nord-americana, per la seva banda, ha deixat de ser objecte de consens bipartidista. Com tants altres aspectes de l'agenda política, seguirà sotmesa a les dinàmiques de la polarització. La rivalitat amb la Xina i la necessitat que els europeus assumeixin les seves pròpies responsabilitats són dels pocs consensos que perduren entre demòcrates i republicans, fet que condicionarà encara més el triangle de relacions entre Washington, Beijing i Brussel·les.